

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВНУТРІШНІХ СПРАВ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА

ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В ПСИХОЛОГІЇ»

Рівень вищої освіти **другий(магістерський)**

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Спеціальність **053 «Психологія»**

Освітня програма **«Психологія»**

Статус навчальної дисципліни **обов'язкова**

Мова навчання **українська**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Протокол від 31.08.2023 № 12

СХВАЛЕНО

Вченою радою Навчально-
наукового інституту права та
інноваційної освіти
Протокол від 29.08.2023 №1

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Психологія»

(підпис)

Вікторія КОРНІЄНКО

(ім'я та прізвище)

Розглянуто на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-
наукового інституту права та інноваційної освіти
Протокол від 28.08.2023 № 1

Методологія наукових досліджень в психології // Робоча програма навчальної
дисципліни. – Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх
справ, 2023. – 13с.

РОЗРОБНИК:

Доцент кафедри психології та педагогіки ННПІО ДДУВС, кандидат
психологічних наук, доцент Погрібна А.О.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Професор кафедри психології, ВПНЗ Дніпропетровського гуманітарного
університету, доктор психологічних наук, Самойлов О.Є.;
2. Професор кафедри загальної та соціальної психології ДНУ імені Олеся
Гончара, доктор психологічних наук, професор Батраченко І.Г.

**Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної
дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри, протокол – розробника РПНД	Зміст змін	Підпис завідувача
20 /20			
20 /20			
20 /20			
20 /20			
20 /20			

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	4
Загальна кількість годин:	120 год
Рік підготовки:	1
Семестр:	1
Лекції	6 год
Семінарські	-
Практичні	4 год
Самостійна та індивідуальна робота	110 год
Підсумковий семестровий контроль:	Екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Метою викладання навчальної дисципліни «Методологія наукового дослідження в психології» є ознайомлення студентів з основними питаннями наукових досліджень в психології, технологією її проведення та підготовки; мотивація до самостійного планування та проведення наукових досліджень в психології; вміння вибрати адекватні методи для дослідження особливостей особистості, виявлення та вивчення особистісних якостей індивідуально - психологічних та психофізіологічних особливостей особистості.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою:

Інтегральна компетентність – Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК1 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК2 – Здатність проводити дослідження на відповідному рівні;

ЗК4 – Уміти виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні компетентності:

СК1–Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики;

СК2–Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості;

СК3– Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності;

СК8–Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію;

СК9– Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Пререквізити: «Загальна психологія», «Історія психології», «Методи дослідження в психології», «Практикум із загальної психології».

Постреквізити: «Теоретичні напрямки сучасної психології», «Математико-статистичні методи аналізу даних в психології».

Програмні результати навчання:

ПРН1– Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-

комунікаційних технологій;

ПРН2–Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів;

ПРН3– Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки;

ПРН7–Доступно і аргументовано подавати результати досліджень у письмовій та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ.

Предмет наукового дослідження в психології. Факти психічного життя.

ТЕМА 2. ОСОБИСТІСТЬ ЯК СВІДОМИЙ СУБ'ЄКТ ДІЯЛЬНОСТІ.

Формування особистості як свідомого суб'єкта діяльності. Особистість як активний діяч соціально-історичного розвитку суспільства.

ТЕМА 3. МЕХАНІЗМИ І ЗАКОНОМІРНОСТІ РОЗВИТКУ ПСИХІКИ ЛЮДИНИ

Добір, опис, аналіз, узагальнення і пояснення фактів розвитку. Виявлення законів руху природи, суспільства, мислення і пізнання. Систематизація отриманих знань. Пояснення суті явищ і процесів. Прогнозування подій, явищ і процесів. Встановлення напрямів і форм практичного використання отриманих знань.

ТЕМА 4. ЕТИЧНА СКЛАДОВА ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.

Загальна характеристика психологічного дослідження. Рівні психологічного дослідження. Етика психологічного дослідження і проблема соціальної відповідальності дослідника.

ТЕМА 5. РОЛЬ МЕТОДОЛОГІЇ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ У СУЧАСНІЙ НАУЦІ.

Поняття методології у сучасній науці. Значення методології для психології. Рівні методології. Основні функції методології.

ТЕМА 6. МЕТОДИ І МЕТОДИКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Поняття про методи і методики психологічного дослідження. Класифікація методів наукового дослідження. Типологія методів у психології. Критерії правильності вибору методу дослідження.

ТЕМА 7 ОСНОВНІ ПІДХОДИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В ПСИХОЛОГІЇ.

Особистісний, діяльнісний та системний підходи як методологічна основа психологічного дослідження в психології. Людина як суб'єкт і об'єкт науки.

ТЕМА 8. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕМПІРИЧНИХ МЕТОДІВ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В ПСИХОЛОГІЇ

Поняття та загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження в психології. Надійність. Валідність. Стандартизованість. Радикальний емпіризм. Верифікація. Емпіричне дослідження. Діагностична спроможність. Репрезентативність.

ТЕМА 9. СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЯК ЕМПІРИЧНИЙ МЕТОД НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.

Передбачуваність. Планомірність. Цілеспрямованість. Вибірковість. Системність. Вимоги до спостереження. Етапи проведення спостереження. Довготривале, короткочасне, безперервне, дискретне спостереження.

ТЕМА 10. ВИМІРЮВАННЯ ЯК ЕМПІРИЧНИЙ МЕТОД

Розмір одиниці вимірювання. Динамічна похибка. Метод вимірювання. Принцип вимірювання. Вимірювальна інформація. Види вимірювальних величин.

ТЕМА 11. ПОРІВНЯННЯ ЯК ЕМПІРИЧНИЙ МЕТОД

Характеристика методу порівнянь. Узагальнення. Вимоги до порівняння. Види порівнянь.

ТЕМА 12. МЕТОД ЕКСПЕРИМЕНТУ.

Поняття експерименту. Специфіка експерименту. Етапи проведення експерименту.

ТЕМА 13. ІНШІ ЕМПІРИЧНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.

Опитування, опитування-інтерв'ю, анкетні опитування, бесіда, рейтинг, експертна оцінка, метод колективних експертних оцінок, метод „мозкового штурму”, морфологічний метод аналізу, метод семикратного пошуку, метод асоціацій та аналогій, метод колективного блокнота і контрольних запитань, морфологічний ящик.

ТЕМА 14. ПОНЯТТЯ ГІПОТЕЗИ ТА ЇЇ РОЛЬ В ДОСЛІДЖЕННІ.

Сутність гіпотези, її особливості. Етапи розвитку гіпотези, вимоги, що до неї ставляться. Доведення гіпотези, способи встановлення істини: безпосередній та опосередкований, що використовуються у доведенні гіпотези, особливості та відмінності.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Структура навчальної дисципліни наведена у додатку 1.2.
Додаток 1.2. (оновлюється щорічно).

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни «Методологія наукового дослідження в психології» передбачено:

для заочної форми навчання – екзамен.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

Критерієм успішного проходження Здобувачем підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

За результатами аудиторної роботи здобувач заочної форми навчання має отримати максимальну кількість 20 балів (кожне заняття оцінюється за п'ятибальною шкалою); за результатами самостійної роботи – 30 балів та за результатами індивідуальної роботи – 10 балів. Таким чином бали за поточний контроль: 60 балів. Бали за результатами успішного складання екзамену: 40 балів.

Максимальна кількість балів з дисципліни: 100 балів.

Для навчальної дисципліни «Методологія наукового дослідження в психології» засобом діагностики знань (успішності навчання) виступає екзамен

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Здобувач володіє професійними знаннями в повному обсязі та самостійно, правильно, впевнено виконує всі завдання. Відповідь повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення. Вміє самостійно знаходити і користуватися джерелами інформації, оцінювати отриману інформацію. Встановлює причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки. Робить аргументовані висновки, бездоганно виконує практичні завдання, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом. Виявляє пізнавально-творчий інтерес до обраної професії, нової техніки і технології. Опанував основи професійної культури та виявляє прагнення і здатність до продуктивної творчої співпраці в колективі. Результат виконання роботи повністю відповідає діючим якісним і кількісним показникам або може бути ще кращим.
4	Здобувач з розумінням відтворює основні професійні знання та застосовує матеріал при виконанні практичних завдань в стандартних ситуаціях. Дає визначення основних понять, аналізує, порівнює і систематизує інформацію, встановлює зв'язок з обраною професією та робить висновки. Відповідь в цілому правильна, логічна і достатньо обґрунтована. Виконує практичні завдання за типовим алгоритмом. Усвідомлено користується додатковою інформацією. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається несуттєвих помилок, які може виправити. Результат роботи відповідає якісним і кількісним показникам, що передбачені запланованим кваліфікаційним рівнем.
3	Здобувач без достатнього розуміння відтворює основний навчальний матеріал. З помилками дає визначення основних понять. Може частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати і робити висновки. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається помилок, які може частково виправити. Результат виконаної роботи відповідає низькому рівню діючих якісних та кількісних показників.

2	Здобувач безсистемно на рівні розпізнання відтворює окремі компоненти професійних знань. Відтворює фрагменти навчального матеріалу та неусвідомлено виконує частину практичних завдань. При відповіді і виконанні практичних завдань припускається суттєвих помилок, які самостійно виправити не може.
1	Здобувач на рівні розпізнання відтворює окремі елементи навчального матеріалу та виконує зі значними труднощами окремі елементи практичних завдань. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається суттєвих помилок. Результат виконаної роботи повністю не відповідає діючим якісним і кількісним показникам.
0	Відсутність на занятті

Самостійна робота: вирішення 30 тестових завдань в системі СУДН «Moodle», які оцінюються в 1 бал за кожну правильну відповідь на питання.

Індивідуальна робота: підготовка рефератів, есе, тез наукової доповіді, підготовка реферативних матеріалів із фахових публікацій, власні дослідження до конференцій, участь в олімпіадах тощо.

Критерії оцінювання індивідуальної роботи

здобувачів вищої освіти **заочної форми** навчання – 10 балів

1. Цілісність, систематичність, логічна послідовність викладу матеріалу - максимально 2 бали.
2. Повнота розкриття питання - максимально 2 бали.
3. Уміння формулювати власне ставлення до проблеми, робити аргументовані висновки - максимально 2 бали.
4. Опрацювання сучасних наукових інформаційних джерел - 2 бал.
5. Правильність оформлення роботи - максимально 2 бали.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	З а л і к	Екзамен/ диференційований залік	О ц і н к а	Пояснення
90-100	з	Відмінно	А	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.
83-89	х	Добре	В	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.
75-82	о в а н о		С	«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види

				завдань виконані з помилками.
68-74		Задовільно	D	« Задовільно » - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
60-67			E	« Достатньо » - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	н е з а р а х о о	Не задовільно	FX	« Умовно незадовільно » - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1-34	в а н о		F	« Безумовно незадовільно » - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

**Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачено навчальною дисципліною**

- ноутбук з відеокамерою;
- програмне забезпечення для доступу до мережі Інтернет;
- СУДН «Moodle»;
- програмне забезпечення MicrosoftPowerPoint;

**Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни
(рекомендовані джерела інформації)**

Додаток 1.3. (оновлюється щорічно та/або в разі необхідності).

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В ПСИХОЛОГІЇ»**

Освітній ступінь **магістр**
 Спеціальність **053 «Психологія»**
 на **2023 / 2024** навчальний рік

Форма навчання: ЗАОЧНА   Обсяг: 4 кредити ЄКТС (**120** годин)
Навчально-науковий інститут заочного навчання та підвищення кваліфікації

Курс **1**   Група МЗ-ПС-321

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				С/Р та І/Р
			Всього	Лекції	С/З	П/З	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Предмет, мета та завдання дисципліни.	10			-		10
2.	Особистість як свідомий суб'єкт діяльності.	10			-		10
3.	Механізми і закономірності розвитку психіки людини	10			-		10
4.	Етична складова психологічного дослідження.	10			-		10
5.	Роль методології психологічного дослідження у сучасній науці.	10			-		10
6.	Методи і методики психологічного дослідження	10			-		10
7.	Основні підходи психологічного дослідження в психології.	10	2		-	2	8
8.	Загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження в психології	10	2	2	-		8
9.	Спостереження як емпіричний метод наукового дослідження.	10			-		10

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				С/Р та ІР
			Всього	Лекції	С/З	П/З	
1	2	3	4	5	6	7	8
10	Вимірювання як емпіричний метод	10	2	2	-		8
11.	Порівняння як емпіричний метод	8	2		-	2	6
12.	Метод експерименту.	8	2	2	-		6
13.	Інші емпіричні методи дослідження.	2			-		2
14.	Поняття гіпотези та її роль в дослідженні.	2			-		2
	Разом за семестр	120	10	6	-	4	110
	Разом за навчальний рік	120	10	6	-	4	110
	Форма підсумкового контролю	Екзамен					

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, протокол від 28.08.2023 р. № 1.

Завідувач кафедри
психології та педагогіки

Вікторія КОРНІЄНКО

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ****«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В ПСИХОЛОГІЇ»**

Освітній ступінь **магістр**
Спеціальність **053 «Психологія»**
на **2023 / 2024** навчальний рік

Основні нормативні акти

1. Закон України «Про дипломатичну службу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19>.
2. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду. – URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_010.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали

- 1 Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 120с.
2. Кривонос О.Б., Демченко О.М. Методологія науково-дослідної роботи: навчальний посібник. Київ: Освіта України, 2021. 154с.
3. Ладанюк А.П., Власенко Л.О., Кишенько В.Д. Методологія наукових досліджень. Видво: «Ліра-К», 2018. 352 с.
- 4.Савенкова І.І. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Миколаїв: Іліон, 2021. 120с.
5. Соболев Х.С., Петровська Н.І., Гуняк О.М. Методологія і принципи наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: КиМУ, 2022. 110с.
6. Євтушенко М.Ю., Хижняк М.І. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 140с.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, протокол від 28.08.2023 р. № 1.

Завідувач кафедри
психології та педагогіки

Вікторія КОРНІЄНКО